

HRVATSKI *glasnik*

XXXV. godina, 12. broj

20. ožujka 2025.

cijena 300 Ft

HOŠIG-ovi bušari na ulicama Budimpešte

Foto: KRŠUL

10. stranica

Bunjevačko prelo u Gari

6. stranica

Buše u Surdukinju

7. stranica

Hrvatski bal u Kemliji

11. stranica

Hvala

Prošlog vikenda na Radiju Sljeme u emisiji „Glazbene želje“ netko je preko telefona molio da odsviraju pjesmu „Fala“ Dragutina Domjanića kako bi tom pjesmom izrazio hvalu svetom ocu Franji za svu dobrotu koju je dosad činio na svijetu šireći Kristovu poruku nade, utjehe, mira i ljubavi. Vjerojatno papa Franjo, za čije ozdravljenje brojni vjernici mole ispred bazi-like svetoga Petra u Vatikanu te u drugim zemljama, nije slušao Radio Sljeme, ali vjerujem da je ipak osjetio riječi hvale koje je taj čovjek daleko od njega izgovorio iskreno i od srca.

HVALA na svim jezicima znači isto – zahvaliti komu za dobrotu, dobro djelo, dobru namjeru, dobro srce, za sve dobro što čini, bilo da je riječ o nekom sitnom ili o nekom većem djelu. Ta jednostavna riječ sadržava svu dobrotu koju jedan čovjek može dati drugom. Ta mala, jednostavna izgovorena riječ čini čuda i za onoga koji je izgovara, a i za onoga komu je namijenjena. Možda u posljednje vrijeme nedovoljno izgovaramo tu jednostavnu riječ, pogotovo ne s onima s kojima svakodnevno kontaktiramo na poslu, u obitelji ili društvu jer nam se čini da se podrazumijeva da kolega pripremi materijal ili pomaže oko nekog složenijeg posla, da se supruga ili suprug svakodnevno brinu za određene poslove u kućanstvu ili da nas prijatelj nazove da nas podsjeti na nešto... Moglo bi se dalje nabrajati. Mnogima oko nas koji nas vole, koji nam pomažu, koji su uz nas i u radosti i u žalosti za mnogo toga trebamo reći hvala. Riječ hvala posebno je dragocjena kad je netko izgovori za nekoga koga osobno nikad nije upoznao, kad zahvaljuje ne samo za ono što je on osobno dobio, što je za njega osobno učinjeno, nego je neko dobro učinjeno za nekog drugog ili za mnoge druge.

Najljepše je kad riječ HVALA doista dođe od srca, kad nije izgovorena samo radi reda, nego kad je doista riječ hvale, riječ iskazivanja ljubavi, zahvalnosti, poniznosti, dobre namjere, iskrenosti, nesebičnosti, povjerenja i poštovanja jer je hvala uvijek odraz ljubavi, zadovoljstva, sreće i mira. Ona može činiti čuda, tako je i hvala izrečena preko radija s pjesmom činila čuda. Mene je inspirirala da se sjetim zahvaliti dragim čitateljima što čitaju naše komentare i druge napise. Hvala vam od srca!

Beta

GLASNIKOV TJEDAN

„Pepeo, ako smo vjernici, simbolizira pokoru i pomaže nam razviti duh poniznosti i žrtve. Pepeljanje služi kako bismo obuzdali oholost svojih srca i podsjetili se da je život na Zemlji prolazan.“

Gledajući drvo kako nestaje u plamenu vatre koja polako tinja i pretvara se u pepeo, činimo se svjedocima nekoga kraja. Taj prizor podsjeća na prolaznost. Da bismo ponovno zapalili vatru, moramo očistiti nastali pepeo. „Memento homo, quia pulvis es, et in pulvere reverteris.“

Kod katoličkih vjernika pepeo je simbol pokore i poziv na razvijanje duha poniznosti i žrtve, kojih je danas sve manje. No vjerujemo da će Svevišnji biti velikodušan i milosrdan ako smo pokorni. Sama riječ „pokornost“ nosi u sebi više značenja i može se tumačiti na različite načine. Crkva je tumači samo na jedan način.

Na Čistu srijedu pepelom dobivenim od blagoslovljenih palminih grančica na Cvjetnicu prošle godine svećenik vrši obred pepeljenja. Čitam kako je oduvijek posipanje pepelom značilo uozbiljiti se i kajati se za loše postupke. Ono također simbolizira spremnost na nove, bolje korake.

Koliko smo zaista spremni na to? Ili ćemo se samo popepeliti i nastaviti dalje istim putem, bez kajanja i bilo kakvog odricanja? Hoćemo li se samo okupati u svjetlu reflektora koje usmjeravamo na same sebe?

„Spomeni se, čovječe, da si prah i da ćeš se u prah pretvoriti“ riječi su Knjige Postanka.

„Sjeti se, čovječe! Ja sam grešnik“, izreci dok se pepeljaš.

Svećenik, stavlajući malo pepela na glavu ili čelo uz poziv „Obratite se i vjerujte Evanđelju!“, ponavlja Isusov poziv iz njego-

va govora na Gori. Pepeo, ako smo vjernici, simbolizira pokoru i pomaže nam razviti duh poniznosti i žrtve. Pepeljanje služi kako bismo obuzdali oholost svojih srca i podsjetili se da je život na Zemlji prolazan.

Pepelja se od davnina. Kršćani koji su počinili teške grijeh javno su izvršavali svoju pokoru. Na Čistu srijedu (Pepelnicu) biskup bi blagoslovio marame za kosu te ih posuo pepelom od grana palmi od prethodne godine. Te marame pokornici bi trebali nositi tijekom četrdeset dana pokore. Tada, dok su vjernici recitirali sedam pokorničkih psalama, pokornici bi bili istjerani iz Crkve zbog svojih grijeha, baš kao što je Adam, prvi čovjek, bio istjerran iz raja zbog svoje neposlušnosti. Pokornici ne bi ulazili u crkvu sve do Velikog četvrtka, kad bi zaslužili pomirenje nakon četrdeset dana pokore i sakramentalnog odrješenja. Već u 11. stoljeću uporaba pepela kao znak obraćenja i pokore primjenjuje se ne samo na one koji su htjeli pristupiti sakramentu pomirenja nego i na cijelu zajednicu. Od 11. stoljeća Čistom srijedom i obredom posipanja pepela po glavi započinje korizma – četrdeset dana pokore i obraćenja.

U cijeloj crkvenoj godini samo je na Pepelnicu i Veliki petak obvezan post koji se odnosi na katolike od navršene 18. do započete 60. godine života, a nemrs na starije od 14 godina.

Branka Pavić Blažetin

HRVATSKI glasnik

Čitajte i širite
Hrvatski glasnik,
tjednik Hrvata
u Mađarskoj!

Politički predstavnici trinaest priznatih narodnosti kod predsjednika Mađarske

Predsjednik Mađarske Tamás Sulyok 27. veljače u Palači Sándor primio je, na svečanom ručku, predstavnike mađarskim ustavom (temeljnim zakonom) priznatih trinaest narodnosti.

U svojem obraćanju predstavnicima bugarske, grčke, hrvatske, poljske, njemačke, armenske, romske, rumunjske, rusinske, srpske, slovačke, slovenske i ukrajinske manjine predsjednik Sulyok izjavio je kako su nacionalne manjine neodvojive od države Mađarske, a njihove zajednice neodvojive od mađarskog naroda.

Prema riječima predsjednika Mađarske Tamása Sulyoka tijekom stoljetnog zajedničkog sudbinskog puta priznate narodnosne zajednice povezale su se s Mađarima, a zemlja Mađarska – koja je pretrpjela patnje, ali i doživjela slavne dane – postala njihovom domovinom. Mađarska je postala bogatija s trinaest jedinstvenih kultura, s vrijednostima i načinom razmišljanja trinaest naroda.

Narodnosti su ostavile neizbrisiv trag u mađarskoj kulturi, običajima i tradicijama, tako da nije samo njihov život postao zajednički, nego su i njihove vrijednosti postale jedinstvene, naglasio je predsjednik Mađarske.

Politički predstavnici priznatih narodnosti

Predsjednik Sulyok izjavio je kako je ponosan što su danas u Mađarskoj neupitna prava autohtonih manjinskih zajednica i što je potpora slobodnom življenju njihove nacionalne i kulturne samosvijesti nešto što se podrazumijeva.

Na kraju svojeg govora predsjednik Mađarske poželio je: „Temeljimo budućnost na zajedničkoj prošlosti i zajedničkim borbama, a sadašnji trenutak živimo u svijesti zajedništva.“

Branka Pavić Blažetin • Izvor: keh.hu

Hrvatska na 47. međunarodnom sajmu turizma „Utazás”

Predstavništvo Hrvatske turističke zajednice u Mađarskoj nastupilo je na 47. međunarodnom sajmu turizma „Utazás” (‘Putovanje’) u Budimpešti od 20. do 23. veljače sa štandom od 16 m².

Prvog dana sajma, u četvrtak 20. veljače, održani su brojni sastanci s partnerima, koji su potvrdili velik interes za Hrvatsku i dobar broj rezervacija u dosadašnjem dijelu godine. Velik broj predstavnika medija također je iskazao zainteresiranost za suradnju i mogućnosti studijskih putovanja u Hrvatsku. Štand je posjetio i veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić.

Novost ove godine bila je radionica B2B koja se održala prvog dana sajma u susjednom paviljonu. Na radionici je predstavništvo imalo stol za kojim su održani sastanci s postojećim i potencijalno novim partnerima. Osim predstavništva HTZ-a na radionici su od hrvatskih predstavnika sudjelovali predstavnici Katarina Linea i Unilinea.

Brojni zainteresirani

Ivana Herceg i Mladen Andrić

Strani počasni gost bila je Slovačka, a domaći VISITBALATON365.

Direktorica predstavništva Hrvatske turističke zajednice u Mađarskoj Ivana Herceg otkrila je da su preostali dani sajma (petak i subota) bili namijenjeni širokoj publici, a interes za hrvatski štand bio je iznimno velik. Podijeljene su sve brosure, a najveći interes bio je za onima na mađarskom jeziku.

Kršul

Dan materinskog jezika i Dan glagoljice u HOŠIG-u

U povodu Dana materinskog jezika i Dana glagoljice u HOŠIG-u je 20. veljače vrvjelo od zanimljivih programa. U njima su osim učenika škole sudjelovali i gosti, učenici prijateljske škole Hrvatski kralj Zvonimir s otoka Krka.

Prosudbeni odbor kviza

U školskoj knjižnici od 11 sati održavalo se natjecanje u kazivanju proze i poezije na hrvatskom jeziku. Učenici od 1. do 11. razreda i ove su godine zaslužni za posebnu atmosferu, a izbor pjesama bio je šarolik i vrstan. Prisutni su među ostalim mogli poslušati poeziju Tina Ujevića, Željke Horvat-Vukelja, A. B. Šimića, Vesne Parun, Ivica Vanje Rorića, Natali Šarić, A. G. Matoša, Dobriše Cesarića, Jolanke Tišler, Stipana Blažetina, Mate Meršića Miloradića, Malkice Dugeč. Poseban odabir imala je Luna Benđeskov (2. r.), koja je recitirala pjesmu „Stari Begeš” svoje sestre Lille Benđeskov, sestrane učenice HOŠIG-a. Najbolji kazivači stekli su pravo sudjelovanja na Državnom natjecanju u kazivanju proze i poezije na hrvatskom jeziku u organizaciji Hrvatske državne samouprave.

Slaganje slagalice

Luna Benđeskov

Predsjednica prosudbenog odbora bila je Lilla Trubić, koja je, osvrćući se na proteklo natjecanje, rekla: „Bila sam jako ponosna na njih, mnogi su imali pjesme pjesnika i pjesnikinja iz redova Hrvata u Mađarskoj.

U nekim kategorijama bilo je jako teško odlučiti tko će dobiti prvo, drugo, treće mjesto. Ocjenjivački sud kod vrednovanja izvedbi uzeo je u obzir intonaciju, interpretaciju pjesme, izgovaraju li točno riječi,

REZULTATI PO KATEGORIJAMA

- ♥ **1. i 2. razred:** 1. mjesto – Žombor-Ardai-Miloš Čovčić, 2. r. (Željka Horvat-Vukelja: „Dosadnjaković”), 2. mjesto – Luna Benđeskov, 2. r. (Lilla Benđeskov: „Stari Begeš”), 3. mjesto – Lilla Purget, 1. r. (Stanislav Femenić: „Bubamara”). Posebna nagrada – Franjo Secei, 1. r. (Natali Šantić: „Visok kao tata”)
- ♥ **3. i 4. razred:** 1. mjesto – Mira Secei, 3. r. (Natali Šarić: „Dama pred ogledalom”), 2. mjesto – Greta Gulyas, 3. r. (Miroslav Kovačević: „Voda”), 3. mjesto – Jelena Ogoľjuk-Berzsenyi, 4. r. (Mate Meršić Miloradić: „U jeseni”)
- ♥ **5. i 6. razred:** 1. mjesto – Mimi Nina Vám, 5. r. (Malkica Dugeč: „Ime Vukovara”), 2. mjesto – Julianna Nagy Sólya, 5. r. (Vesna Parun: „Djedove obrve”), 3. mjesto – Zoé Dimity, 6. r. (Ivica Vanja Rorić: „Sreća”). Posebna nagrada – Vérbulcsú Elekes, 5. r. (Tito Bilopavlović: „Ah, ta ljubav”)
- ♥ **7. i 8. razred:** 1. mjesto – Mia Vám, 7. r. (Irena Vrkljan: „Želim”)
- ♥ **9. razred:** 1. mjesto – Lilla Benđeskov (Tin Ujević: „Samo je san stvarnost”) i Kitti Varga (Dobriša Cesarić: „Pjesma mrtvog pjesnika”), 2. mjesto – Jasminka Tabori (Vladimir Nazor: „Turris Eburnea”), 3. mjesto – Maja Čovčić (Stipan Blažetin: „Dođu takvi trenutci”)
- ♥ **10. i 11. razred:** 1. mjesto – Laura Horvat, 10. r. (A. G. Matoš: „Utjeha kose”), 2. mjesto – Vilmos Szabó, 11. r. (Dobriša Cesarić: „Oblak”), 3. mjesto – Eszter Lintner, 11. r. (Vjekoslav Majer: „Moj otac i ja”)

Najbolji kazivači

kakav naglasak imaju, koliko su sigurni u interpretaciji, koliko je dugačka pjesma. Imali su pjesme i na kajkavskom i čakavskom narječju.”

U ocjenjivačkom odboru za više razrede i gimnaziju bile su učiteljica Snježana Baltin, Lilla Trubić i maturantica Mira Dörhmann.

Popodne su u školskoj auli učenici s Krka održali izlaganje o glagoljici nakon čega je održan kviz iz hrvatskoga jezika i književnosti. Kviz je ove godine imao moto „Glagoljica živi”, što je bilo i ispisano glagoljičnim slovima na zastoru u auli. Zanimljiv kviz na kojem su znanje odmjerili brojni učenici dvaju škola, kao i prošle godine, osmislila je i vrhunski vodila Kristina Goher.

Kviz je na inicijativu Aktiva hrvatskog jezika i književnosti pokrenut prošle godine, a ideja je potekla od sličnog kviza na temu povijesti koji je dio tradicionalnog Tjedna hrvatske kulture u HOŠIG-u.

Ove godine osim pitanja o gramatici i glasovnim promjenama, važnim ličnostima iz povijesti hrvatske književnosti i jezika te samom izgledu i razvoju glagoljice naglasak je bio na Bašćanskoj ploči s obzirom na to da je ovo godina obljetnice tog važnog spomenika rane hrvatske pismenosti. Natjecatelji su osim transliteracije glagoljičnih na latinična slova i ovaj put trebali točno složiti slagalicu, koja je ovaj put prikazivala upravo Bašćansku ploču.

Kviz

Da nije bilo jednostavno sastaviti pitanja za kviz, otkrila nam je Kristina Goher: „Dok sam sastavljala pitanja za kviz, trebala sam imati u vidu i 5. i 12. razred, znači različitu dob i različit stupanj znanja. Malo sam se bojala jer je točno prije kviza naša prijateljska škola s Krka održala jedno iscrpno predavanje o glagoljici i glagoljaštvu. Oni koji su pozorno pratili, mogli su izuzev dva pitanja mirno riješiti kviz.”

Predsjednica prosudbenog odbora bila je ravnateljica prijateljske škole Gordija Marijan, a članice profesorica hrvatskog jezika i književnosti Marija Petrić i maturantica Lara Coklin.

Prva tri mjesta osvojili su učenici HOŠIG-a: prvo mjesto 10. razred, drugo mjesto pripalo je 7. razredu, a treće mjesto osvojili su maturanti.

Kršul

BUDIMPEŠTA – Odbor za narodnosti Mađarskog parlamenta zasjedao je 4. ožujka. Sjednici je nazočio i državni tajnik za vjerske i narodnosne odnose Ureda premijera Miklós Soltész. Članovi Odbora na temelju članka 22. stavka (2) Zakona XXXVI iz 2012. godine raspravili su o izvješću o stanju nacionalnih manjina koje žive na području Mađarske (siječanj 2021. – prosinac 2022.), podneseno pod brojem B/10020, te donijeli zaključke o njemu. Odbor za narodnosti Mađarskog parlamenta podržava usvajanje izvješća (broj B/10020) na plenarnoj sjednici parlamenta. Mišljenje Odbora kao imenovana izvjestiteljica u općoj raspravi o izvješću iznijela je Erika Köles Kiss, glasnogovornica slovenske narodnosti u Mađarskom parlamentu i potpredsjednica Odbora za narodnosti.

Bunjevačko prelo u Gari u znaku dviju obljetnica

U organizaciji Hrvatske samouprave Gare 1. veljače priređeno je tradicionalno Bunjevačko prelo na kojem se okupilo oko 260 gostiju iz Gare, ali i okolnih naselja. Uz bogat kulturni program ove godine prelo je obilježeno dvjema obljetnicama. Bunjevački Hrvati obilježili su 100. obljetnicu rođenja Alojzija Babića, garskog učitelja i utemeljitelja Bunjevačke škole, te 20. obljetnicu osnutka Omladinskog plesnog društva. U nastavku večeri goste je zabavljao domaći Orkestar „Bačka“.

Najposjećenija i najomiljenija godišnja priredba bunjevačkih Hrvata otvorena je najpoznatijom preljskom pjesmom, neslužbenom bunjevačkom himnom „Kolo igra, tamburica svira“ u izvedbi Orkestra „Bačka“. Nakon pjesme goste je na prvoj ovogodišnjoj priredbi hrvatske samouprave, na tradicionalnom bunjevačkom prelu, srdačno pozdravio predsjednik Martin Kubatov. Posebno je pozdravio drage goste, prijatelje iz Riđice, načelnika sela Bélu Faa i njegova zamjenika, novog bilježnika, ravnateljice osnovne škole i vrtića, dušnočkog župnika Sabolča Tomaškovića, predstavnike garskih narodnosti, zastupnike Hrvatske samouprave Baškuta, ravnatelja Kulturnog centra bačkih Hrvata Mladena Filakovića i članove Orkestra „Bačka“.

Predsjednik Martin Kubatov s pjevačkim kvartetom Farkaš-Marić

Članovi omladinske plesne skupine

Kulturni program ovogodišnjeg prela otvorio je kvartet obitelji Marić-Farkaš jednom duhovnom pjesmom. Zatim je nastupila plesna skupina garske osnovne škole koja je izvela jednu bunjevačku koreografiju. Nakon plesa garskih učenika predsjednik Hrvatske samouprave Gare Martin Kubatov podsjetio je kako ove godine slave 100. obljetnicu rođenja Alojzija Babića, utemeljitelja i prvog ravnatelja garske bunjevačke škole. Kako je uz ostalo istaknuo, Alojzije Babić imao je važnu ulogu u životu bunjevačkih Hrvata u Gari. Nakon osnovne škole školovao se u Baji i Somboru, a poslije Drugog svjetskog rata,

nakon završetka tromjesečnog učiteljskog tečaja u Pečuhu, sa suprugom Anuškom Vidaković 1947. utemeljio je bunjevačku školu u Gari koja je radila do 1973. godine. Nije to bio nimalo lak zadatak jer je trebalo nagovarati roditelje, a upisalo se 63 djece. Zbog političkih razloga uhićen je 1950. godine pred svojim učenicima te je pet godina bio u zatvoru. Nakon zatvora radio je u zadružnoj prodavaonici u Baji, a nakon rehabilitacije postavljen je za učitelja u Kačmaru. Godinu dana poslije postaje suradnikom DSJS-a zadužen za organizaciju hrvatskog školstva u Mađarskoj, a 1958. godine imenovan je ravnateljem Hrvat-

ske osnovne škole u Pečuhu – gdje je ostao sve do smrti 3. svibnja 1974. godine. Martin Kubatov predstavio je i njegova unuka, harmonikaša Krunoslava Agatića, koji je ove večeri kao član Orkestra „Bačka“ odsvirao omiljenu pjesmu svojeg djeda Loze Babića.

Na kraju je garska omladinska plesna skupina izvela splet pomurskih plesova koje je s njima uvježbao pečuški koreograf Jozo Szávai. Poslije njihova programa predsjednik Martin Kubatov čestitao im je 20. godišnjicu osnutka. Podsjetio je kako je plesna skupina osnovana 2005. godine, a u početcima je voditeljica bila Zorica Zomborčević, sve do 2009. godine. Od početaka njeguje folklornu baštinu triju garskih narodnosti: bunjevačke, njemačke i sikuljske. Nakon odlaska prve voditeljice voditeljem je postao Zsolt Antal, koji i danas vodi skupinu. Martin Kubatov naglasio je kako je nemoguće nabrojiti sve nastupe i gostovanja u ovih dvadeset godina. Čestitavši na okrugloj obljetnici, zahvalio je voditeljima i članovima plesne skupine na predanom radu. Prigodni program zaključen je zajedničkim velikim kolom sudionika programa i gostiju, a u nastavku večeri za dobro raspoloženje pobrinuo se domaći Orkestar „Bačka“, koji svake godine svira na garskom bunjevačkom prelu, ali i na jedinstvenom Muškom prelu.

S. B. • Foto: Gábor Demeter

Poklade u Mohaču prije 95 godina

Ovogodišnji ophod buša u Mohaču trajao je od četvrtka 27. veljače do utorka 4. ožujka u ponoć. Ophod je 2025. godine priredba grada na Dunavu u čiju su organizaciju uključene sve gradske političke, društvene i civilne strukture te građani. Među sudionicima su i Čitaonica mohačkih Šokaca te Hrvatska samouprava Mohača.

A KAKO JE TO NEKAD BILO?

Čitaonica mohačkih Šokaca, utemeljena prije 120 godina, sudjelovala je u Pokladama i 1930. godine, kad je gradsko vodstvo prepoznalo tu manifestaciju kao turističku atrakciju.

Nedjelja je bila u znaku Šokačkog bala i velike plesne zabave u organizaciji Čitaonice mohačkih Šokaca ili, kako ga Šokci zovu, Šokačkog kera. Velika dvorana Obrtničkog kera u Mohaču 1930. godine bila je prepuna i blistala je od šarenih i raznolikih narodnih nošnji naših Šokaca. Šokačke snaše, odjevene u prekrasne narodne nošnje, okupile su se i ispunile prostor. Bio je to dojmljiv prizor – svjetlost električnih svjetiljki reflektirala se na bogato ukrašenim ogavljljima.

Prva točka programa bila je narodna igra „Leánycsel” („Djevojačka lukavština”) autora Károlya Csítea. Predstava je protekla izvrsno, a mađarski jezik zvučao je jasno s usana Šokaca. Dinamičan komad oduševio je publiku. Mária Simity istaknula se svojim talentom i ugodnim, zavodljivim glasom, a dostojne partnerice bile su joj Mária Verbán, Mária Búdzsaklia, Mária Illoskity i Katka Mártines. Među muškim glumcima posebno se istaknuo Illés Gyúrók, koji je svojim izvanrednim glumačkim sposobnostima osvojio publiku i zaslužio brojne ovacije. Uspjeh su podijelili i Antal Simity, Mátyás Gyúrók, Mátyás Illoskity, János Bárász i János Bubreg.

Slijedile su dvije predstave posebno napisane za tu prigodu. Autor im je bio neumorni i vrsni voditelj večeri, mohački Šokac Péter Cselinász. Obje su izvrsno koristile komične situacije proizišle iz raznih nesporazuma, zbog čega se publika neprestano smijala. Šokačka komedija pod naslovom „Pečeno prase” bila je osobito uspješna. Njezin poseban šarm ležao je u tome što je napisana na jeziku i dijalektu mohačkih Šokaca, što ju je činilo još bližom srcima publike. Izvanrednu izvedbu pružila je Marica Vidék u ulozi odvažne snaše, a ravnopravno su joj parirale Marica Simity i Marica Illoskity. Među muškim glumcima ponovno se istaknuo talentirani

Nekadašnje Poklade

Illés Gyúrók, čiji je lik poštar bio prava karakterna figura koja je pokazala njegovu svestranost. András Jánics, već dobro poznato lice s programa mohačkih Šokaca, ponovno je oduševio i izazvao puno smijeha svojom briljantnom izvedbom. Uspjehu predstave doprinijeli su i Miklós Lackó, Mátyás Gyúrók, János Bubreg, Mátyás Illoskity i József Filákovics.

Posljednja točka programa ponovno je bila na mađarskom jeziku – vesela vojnička šala u kojoj je Illés Gyúrók još jednom briljirao u ulozi Talpasa, običnog vojnika. Izvrsni su bili i Mátyás Gyúrók u ulozi narednika kao i János Bárász i Mátyás Illoskity.

Kazališni program trajao je do ponoći, a mladi su već nestrpljivo čekali završetak posljednje predstave, koliko god ona bila dobra, kako bi započeli ples. Zabava je počela s mađarskim čardašem koji se izmjenjivao s kolom i trajao do zore.

Branka Pavić Blažetin

Izvor: Mohácsi Hírlap (9. ožujka 1930., 2. str.)

Buše u Surdukinju

Bjež'te, djeco, evo su bušari!

Hrvatska samouprava Surdukinja i ove je godine razveselila stare i mlade organiziranjem ophoda buša u Surdukinju. Sve je počelo prije petnaestak godina na inicijativu Đure Szabóa, čija su djeca tad pohađala vrtić u Surdukinju. Hrvatska samouprava Surdukinja prihvatila je inicijativu te je priredba postala tradicionalna. Od tada ju je samouprava organizirala svake godine u pokladnom razdoblju, osim u godini pandemije, kad je priredba izostala, rekao nam je predsjednik samouprave Gábor Szerelmei.

Veselo je bilo u Surdukinju i 27. veljače. Članovi dviju mohačkih bušarskih skupina,

Vragolani i Botos, uz pratnju mohačkog Orkestra „Radost” razveselili su sve prisutne. Povorka na ulicama Surdukinja izazvala je pozornost. Buše su posjetile polaznike surdukinjskog vrtića i osnovne škole te stanovnike doma za starije. Zapalila se velika lomača i zaplesalo pokladno kolo.

Svi su se našli u vremenu između prošlosti i sadašnjosti, između stvarnosti i mašte. Zajedno su tjerovali zimu – djeca su rukama dodirivala strašne larve i krzna, opanke, zvonila su bušarska zvana, a pjesma se orila. Oživljen je duh drevnih pokladnih običaja iz vremena kad su ljudi vjerovali

Strašne i lipe buše

li da maskiranjem mogu otjerati zle sile i prizvati proljeće. Zvečkama i udaraljicama, tamburicom i bukom zima se tjerala iz Surdukinja.

Branka Pavić Blažetin

PRSTANJ

Završen je Drugi svjetski rat, koji je u nekom obliku zapravo bio nastavak Prvog, koji je bio planiran, a izvršenje je očito bilo usmjereno iz centra pod kontrolom jedne grupacije. Možda ovaj centar od tada kontinuirano prati i organizira događanja u svijetu. Židovi su tijekom povijesti bili stigmatizirani i kolektivno kažnjavani. Pogledajmo kako su se građani Šoprona ponašali prema njima nakon poraza kod Mohača 1526. godine. Krajnji rezultat bila je deportacija iz grada. Postoji više razloga za takvo ponašanje, no jedan od njih zasigurno je taj što su kršćani bili uvjereni da je Isusa, kojeg su smatrali Židovom, sinom Svevišnjeg, razapeo vlastiti narod.

Prvi dio

Naravno, problematika židovskog Isusa daleko nadilazi okvire ovog kratkog članka. Stoga nije bilo teško s vremena na vrijeme pronaći žrtvenog jarca ako je to situacija zahtijevala. Za većinu je sigurno bio iritantan njihov osjećaj zajedništva, koji nisu mogli u tolikoj mjeri pokazati među svojim.

Tijekom Drugog svjetskog rata naša je zemlja dugo bila utočište europskih Židova. Dok Nijemci nisu preuzeli vlast nad našom zemljom u proljeće 1944., dio židovskog stanovništva okolnih, ali i udaljenijih zemalja koji je uspio pobjeći bježao je u ovu relativno slobodnu zemlju praktički sa svih strana.

Ne zaboravimo da se susjedna Srbija prva proglasila „Judenfrei“ nedugo nakon izbijanja rata.

Još je jedna manje poznata činjenica da je Hitler nudio židovskim vođama otkup njihovih sunarodnjaka u zamjenu za novčanu naknadu, ali je to odbijeno na neobičan način. U pozadini se odvijala igra čiji je cilj bio stvaranje židovske države, a za to su bile potrebne žrtve, upravo one koje su već bile sastavni dio vlastitih društava. Na kraju je plan uspio, iako ne u potpunosti, o čemu svjedoče i današnji događaji, ali je i cijena bila enormna. Slanje stotina tisuća praktički nevinih Židova u smrt.

Uzged želim dodati da su neki vrlo utjecajni židovski rabini protiv stvaranja i postojanja židovske države jer tvrde da njihova vjera to zabranjuje. Tako se judaizam sukobljava s cionizmom.

No, vratimo se našoj priči, kojom želimo postaviti mali podsjetnik i uspomenu na stradale Židove u Mađarskoj na kraju Drugog svjetskog rata. U okviru ovoga, ovdje na zapadnim krajevima Mađarske, na one koji su dovučeni tijekom izgradnje jugoistočne obrambene linije ovdje u Koljnof.

U ranu jesen 1944. u Budimpešti je počelo hvatanje i izručenje Židova Njemačkoj. Usred nehumanih uvjeta Mađarska nacistička vlada te je nesretne ljude u kolonama tjerala prema zapadnom rubu granice kako bi ih predala Nijemcima. U takvoj koloni u blizini Győra umrijet će i poznati pjesnik Miklós Radnóti.

U to se vrijeme njemačko društvo već borilo s golemim problemima. Manjak ljudi bio je toliki da ga se očajnički pokušavalo na neki način nadoknaditi.

Tako se dogodilo da Židovi izručeni u Hegyeshalomu nisu krenuli put Njemačke, nego su bili upućeni natrag u Mađarsku, između ostalog i u sela oko Šoprona. Cilj je da prije odlaska u logore smrti budu zauvijek otjerani uz radnu službu.

Ovdje zapravo počinje naša priča u danima prije studenog 1944. u Koljnofu. Vremenske prilike u to su vrijeme bile jako loše. Oboljele je čekala mnogo hladnija jesen i zima nego danas.

No, prije nego prijedemo na temu, nekoliko riječi o tadašnjem selu i njegovu stanovništvu.

Koljnof je u to vrijeme bilo gotovo potpuno čisto hrvatsko naselje, gdje ondašnji ljudi nisu baš dobro govorili mađarski jer

im nije baš ni trebao. Tek potkraj rata promijenit će se društvene prilike tako da će se mađarski jezik polako početi širiti, ali to će se osjetiti i učvrstiti tek potkraj prošloga stoljeća.

Hrvati koji ovdje žive čuvaju svoj jezik više od 400 godina. Religiozni su, gotovo potpuno katolički, čuvaju svoju tradiciju i prilično su prkosne naravi, što je posljedica činjenice da su pripadali Šopronu, pa je nadzor tijekom stoljeća bio malo labaviji. Položaj

TRENUTAK ZA PJESMU

NA NAŠOJ GORI

Stojim na Gori i gledam krajinu
pod kum su kosili nezdavno još travu.
Va lipa krajina stoper je sad cvala,
i voj lipoj gori korunu je dala.
Jedan uz drugoga kot vojak – vinogradi,
ki su letos čuda grojza roditi dali.
Ovde, onde jedna ušušena briska,
malo ji je bilo zato nas ne stiska.
V nebo kaže strašno orihovo kiće,
od koga sad spadje sedmerasto lišće.
Plug diboko riže brazde ino grude,
da nam k letu kruha ništo veće bude.
Na vrdirskoj kući jedna sraka kara.
oh ti lipa Gora, kako si ur stara.
Vidim da sad gonu krave domon s paše,
na šopronski brigi sunce črljeno jaše.
Delači po ciesti trudno koracadu,
kad konac nastane jesenskom danu.
Ure slabo biju kaj dalekom turmu,
sova se jur javlja, a mačkice durmu.
Mrzli zrak poteže i magla se brodi,
prebližna noćica veli sad ur hodi.

Mate Šinković

naselja prilično je opasan jer je ono još uvijek, ili već, ovisno s koje strane gledate, praktički na ravnici, što je lokalno stanovništvo tijekom povijesti više puta osjetilo.

Vjerojatno je to bio razlog što je početkom 16. stoljeća naselje opustjelo tijekom napredovanja osmanskog sultana Sulejmana prema Beču i njegove očekivane druge opsade. Tad su ovdje naseljeni Hrvati koji su došli s vrlo širokih područja. Kad govorim o vrlo širokom prostoru, doseljenici su ovamo dolazili iz zapadnog dijela Bosne preko zapadnih dijelova Slavonije, zaleđa Senja, preko Like i Krbave u relativno slobodno selo u vlasništvu grada. Bio je to dio veće i unaprijed planirane kampanje. Ovdje upozoravam one koji žele malo dublje ući u problem da smo u 16. stoljeću. U eri koja će u svakom pogledu odrediti naše današnje postojanje. Tad su postavljene temeljne točke naše prošlosti i temelji našeg identiteta, a na našim prostorima pojavila se nova vjera, reformacija. Sve to nije izravno utjecalo na običnog čovjeka u to vrijeme, ali u to vrijeme markirane su stožerne točke u povijesti u prostoru i vremenu. Možda se naše današnje doba može usporediti s tim dobom, kad se nanovo pokušavaju redefinirati ključne pozicije.

Prvi svjetski rat značio je smrt 33 vojnika u selu. U blizini središta tadašnje dvojne kraljevine ovdašnje stanovništvo nije neposredno doživjelo rat. Međutim, neposredni događaji nakon rata već su imali veze s Koljnofom jer su se 1919. godine vodile borbe i okršaji na granici sela.

Između dva rata politika je pokušavala smiriti situaciju. Državno vodstvo počelo je sa snažnom mađarizacijom iako je Nijemcima prvo obećano da će za svoju lojalnost iskazanu na referendumu 1921. dobiti sve što je bitno za kulturnu autonomiju. No, to su ostala samo obećanja. Moderna politika već je funkcionirala po drukčijim pravilima igre i bila vođena interesima.

Dolazimo do 1938. godine. Austrija je pripojena Njemačkoj. Približavala nam se opasnost od fašizma. Opet, prosječnom čovjeku to nije neki poseban problem, dapače, mnogi ljudi našli su posao u Njemačkoj, pa tako više ljudi iz našeg sela tamo traži svoju sreću kao radnici. To će izazvati probleme nakon završetka rata.

U zimu 1942. godine, negdje vrlo daleko odavde – kod Staljingrada, kockice se preokreću i nepobjedivi njemački ratni stroj doživljava prvi veliki poraz koji nagovještava kraj. II. mađarska armija praktički nestaje. Ovdje bih želio napomenuti

da smo prvi bili na rijeci Don. Ukrajinska fronta tek će nakon toga proći kroz naše krajeve. To je minimum koji trebamo znati ako želimo pokrenuti diskurs o povijesnoj ispravnosti i slaviti heroje.

Tako se polako približavamo jeseni 1944. godine. U Koljnofu, osim lokalnog stanovništva, postoje njemačke logističke jedinice, njemačka kontrolna jedinica, ljudi koji bježe iz Transilvanije na zapad neprestano dolaze i odlaze, a pojavljuju se i prve Židovke s nekoliko muškaraca koji će biti smješteni u mjesnim štalama. Okrutni su bili uvjeti i zbog vremena i smještaja. To će biti popraćeno prisilnim radom jer moraju izgraditi obrambeni zid nazvan Jugoistočni zid, kojim su Nijemci željeli zaustaviti i zadržati Crvenu Armiju, koja je nadirala prema zapadu. To znači da su ih ujutro židovski stražari istjerali na granicu u pravcu Šoprona da tamo kopaju rovove, bunkere i pomažu u izgradnji velikog i dubokog tenkovskog rova. Nažalost, mnogi umiru od patnje i za kratko vrijeme taj prvi ženski kontingent biva poslan u manji koncentracijski logor u Lichtenwörthu. Nedugo zatim stići će muški kontingenti, a zatim opet ženski kontingenti. Smješteni su u zasebne štale. Stražari su nacisti, šef im je negdje iz Csorne ili blizine, imaju tu i tamo i pomoćnike i lokalne mlađe dečke. Neki su od njih grubo i nasilni, ali ima i humanijih čuvara.

Narod uviđa gorku sudbinu tih ljudi i nastoji pomoći na svoj način, iako pod stalnom prijetnjom smrću. Iz opisanog se vidi da se stanovništvo sela time ud-

vostručilo te su svjedočili zanimljivoj situaciji koju možda nisu u potpunosti ni razumjeli. Nešto slično ponovit će se pola stoljeća poslije, kada će prvi put organizirano skupina istočnih Nijemaca napraviti proboj 15. kolovoza 1989. godine upravo u našem selu.

Nastavak u sljedećem broju

Franjo Pajrić

*Izvor: Facebook – Hrvati – Horvátok
Egyesület / Društvo Hrvati*

Bogatstvo...

Pogled s koljnofske Gore

BUŠARI NA ULICAMA BUDIMPEŠTE

U organizaciji HOŠIG-a 25. veljače odvio se bušarski pohod u središtu Budimpešte. Četrdesetak učenika s članovima Hrvatske izvorne skupine uz glazbenu pratnju tamburaškog benda Bálinta Horvátha plijeno je pozornost prolaznika. Njihova povorka započela je na Trgu Deák, a završila na Trgu Vörösmarty. S njima su bili „strašni“ bušari koji su vješto „plašili“ i zabavljali brojnu okupljenu publiku, a sudionici povorke bili su u tradicionalnim baranjskim šokačkim, santovačkim šokačkim i bušarskim nošnjama te pod maskama. Poduže točno uvježbane plesne izvedbe na trgovima Vörösmarty i Deák izmamile su osmijehe okupljenih i popravile raspoloženje.

U kolu

Pohod bušara, tradicija mohačkih Šokaca koja je međunarodno priznata i posjećena, narodni običaj tjeranja zime, stigao je tako i u središte Budimpešte na ideju Andree Bálint, koja je izjavila: „Ako ne možemo putovati u Mohač, možemo i ovdje u Budimpešti imati bušare i šokačke plesove iz Baranje. Zahvaljujući natječaju imamo i lijepe bušarske nošnje. Nadam se da se vidimo i sljedeće godine.“

O tradiciji pohoda bušara povjesničar Dinko Šokčević objasnio je da običaj datira još od antičkog vremena. Po tradiciji ili, kako kažu Šokci u Mohaču, običaj je nastao tako da su krajem 17. stoljeća na taj način istjerali Turke. Prešli su barkama Dunav i preplašili Turke. Zapravo drevni običaj simbolizira borbu svjetla i tame, zime i proljeća, tj. smrti i života.

Članovi Hrvatske izvorne skupine

U središtu Budimpešte

Cilj pohoda mijenjao se tijekom povijesti te je danas okrenut turizmu. Već između dva rata gradske su vlasti i turističke agencije počele organizirati pohod bušara kao atrakciju.

„To je naš hrvatski običaj te s pravom mogu biti ponosni i ovdje u Budimpešti iako je u današnjoj skupini bilo i dosta Šokaca“, dodaje Dinko Šokčević.

Nakon pohoda u HOŠIG-u je priređen domjenak u organizaciji Hrvatske samouprave Budimpešte, pa su se djeca i dalje zabavljala uz čaj i krafne.

Događanju su nazočili i veleposlanik RH u Mađarskoj Mladen Andrić, diplomatska savjetnica Marina Sikora, ravnateljica HOŠIG-a Ana Gojtan.

Kršul

Hrvatski bal 2025. u Hrvatskom Židanu

U organizaciji mjesne hrvatske samouprave 1. veljače 2025. godine u Hrvatskom Židanu priređen je tradicionalni Hrvatski bal. I ove godine u prekrasno uređenoj dvorani Doma kulture okupio se velik broj gostiju i uzvanika koji su nakon otvorenja uživali u prigodnom kulturnom programu domaćih izvođača.

Dječja folklorna skupina „Židanske zvjezdice“

U ime organizatora nazočne je srdačno pozdravila predsjednica mjesne hrvatske samouprave Mirjana Steiner: „Jako nas veseli, da nas ima ovako čuda, da ste se u vako velikom broju javili i bili zainteresirani i za ovoletošnji bal. To nas čini gizdavim, no meru smo se znam i preplašili od zadaće da kamo ćemo verć vuliko ljudi, ali velu, da puno dobrih ljudi stane i na malom mjestu. A mi se ufamo, da će to bit tako i denas.“

Nakon uvodnih riječi posebno je pozdravila nazočne uzvanike, državnog tajnika za

„Židanske zvjezdice“

Ples do zore uz „Fenomen band“

odnose s vjerskim i narodnosnim zajednicama Miklósa Soltésza, predsjednika Hrvatske samouprave Željezne županije Rajmunda Filipovića i židanskog načelnika Stipana Krizmanića, koji je u ime domaćina također srdačno pozdravio nazočne uzvanike i goste. Nazočnima se obratio i predsjednik Hrvatske samouprave Rajmund Filipović, koji je u društvu načelnika i državnog tajnika Miklósa Soltésza i otvorio ovogodišnji Hrvatski bal.

Uslijedio je bogat kulturni program koji je svojim prvim nastupom na židanskom balu otvorila dječja folklorna skupina „Židanske zvjezdice“ sletom gradišćanskohrvatskih plesova i pjesama uz tamburaški orkestar.

Nakon programa druženje je nastavljeno zajedničkom večerom koju je pripremila gostionica „Ciglenica“ iz Prisike.

U nastavku večeri za dobro raspoloženje pobrinuo se orkestar „Fenomen band“ iz Hrvatske, pa je zabava u dobrom raspoloženju potrajala do sitnih sati.

HG • Foto: Organizatori

HRVATSKI BAL U KEMPLJI

Kako je za Hrvatski glasnik rekla predsjednica Hrvatske samouprave Kemlje Mici Ronczai (gospođa Jánoša Ronczaija), 22. veljače u mjesnom domu kulture priredili su tradicionalni pokladni bal. Hrvati u Kemlji uvijek su „va Faršangi bal držali“. Ovogodišnji je pokladni bal bio četrdeset i peti.

Na bal su došli brojni Kemljanci, i mladi i stari. Druženje je obilježila bogata tombola, dobra glazba i veselo raspoloženje. Od 1994. godine pokladni bal organizira Hrvatska samouprava Kemlje, a prije su ga organizirale hrvatske kulturne skupine iz Kemlje.

U sklopu svečanog programa nastupili su učenici kemljanske osnovne narodnosne škole s plesnom točkom. U Kemlji se, uz njevažki narodnosni program, odvija i nastava narodnosnog hrvatskog jezika i književnosti. Uz osnovnoškolce u programu su sudjelovali kemljanski jačarni zbor „Mali Dunaj“ i mjesni KUD „Konoplje“. Izveli su šaljivi igrokaz prikladan za maškare i pokladno razdoblje.

Brojni pojedinci, organizacije i privatnici donirali su nagrade za tombolu, koja je, baš kao i bal, bila vrlo uspješna. Prikupljena sredstva Hrvatska samouprava Kemlje koristi za potporu hrvatskim kulturnim skupinama u Kemlji, osnovnoj školi i dječjem vrtiću.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Organizatori

„Va Faršangi bal“

Hrvatska svinjokolja u Podravini

U organizaciji Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin” 1. veljače u dvorištu centra u Martincima održana je IX. Hrvatska svinjokolja u Podravini.

Neka ne nestanu običaji

Tijekom sunčanog dana pet se ekipa veselo natjecalo od jutarnjih sati do poslijepodneva. Petočlani žiri (Krisztina Šimara, Berislav Androš, Andrija Szieber, Levente Várnai i Kristóf Petrinović) nije imao nimalo lak zadatak.

Treba znati

Svinjokolja je započela u ranim jutarnjim satima, kako i priliči tradicionalnom kolinju. Ekipa su se okupile u društvenoj prostoriji Doma kulture, gdje su ih organizatori upoznali s pravilima natjecanja i radom ocjenjivačkog suda.

Ocjenjivački sud ekipe je bodovao u sljedećim kategorijama: klanje, prerada svinje, najbolja šunka, najbolja slanina, najbolja kobasica, najbolja čurka, najbolja „frišketina”, najbolji čvarci, najbolje kuhano vino, najbolja rakija, timski rad, izgled (ekipa i štand).

Vesela ekipa

S diplomom i peharom u ruci

Vrijedne ženske ruke

Oni znaju što je ukusno

Kako je za Hrvatski glasnik izjavila vršiteljica dužnosti voditelja Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin” Vesna Velin, raspoloženje je bilo na vrhuncu, a tomu su pridonijeli svirači te brojni sudionici svinjokolje, poznati i kao dobri pjevači.

Rezultati natjecanja po kategorijama:

- ▶ **Najljepša slanina:** Hrvatska zajednica „Svi za jedno – svi zajedno”
- ▶ **Najljepša šunka:** Hrvatska samouprava Lukovišća
- ▶ **Najbolji čvarci:** J. G. Dž. – Zrinski Veterani
- ▶ **Najbolja kobasica:** „Podravci” – Daranj
- ▶ **Najbolja čurka:** Hrvatska samouprava Šomoške županije
- ▶ **Najbolja „frišketina”:** Hrvatska samouprava Lukovišća
- ▶ **Najbolje kuhano vino:** Hrvatska samouprava Šomoške županije
- ▶ **Najbolja rakija:** Hrvatska zajednica – „Svi za jedno – svi zajedno”
- ▶ **NAJ-EKIPA:** Hrvatska samouprava Šomoške županije.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Organizatori

Mala stranica

IZ ŽIVOTA NAŠIH ŠKOLA

Dječaci na klizalištu

DAR OD RODITELJSKOG VIJEĆA

U Osnovnoj školi u Kemlji djeluje vrlo aktivno roditeljsko vijeće koje organiziranjem programa nudi razne doživljaje djeci. Zahvaljujući roditeljima čak 112 djece uspjelo je uživati u klizanju na klizalištu u Mosonmagyaróváru. Roditeljsko vijeće škole snosilo je troškove putovanja u grad i unajmljivanje klizališta. Djeca koja su se vratila svojim kućama s nezaboravnim doživljajima i ovom prigodom zahvaljuju na daru.

Sudionici natjecanja u lijepom čitanju

NATJECANJE U LIJEPOM ČITANJU

Osnovna škola u Kemlji već godinama priređuje Natjecanje u lijepom čitanju na različitim jezicima – mađarskom, hrvatskom i njemačkom. Natjecanje u lijepom čitanju na hrvatskom jeziku održano je 25. veljače, a roditeljsko vijeće škole osiguralo je i nagrade za natjecatelje. Najbolji su dobili i medalje. U kategoriji od 3. do 6. razreda prvo mjesto osvojila je Emília Horváth, drugo Gábor Papp, a treće mjesto Jázmin Pekelniczki. Posebnu nagradu dobili su Ákos Frank, Mátka Csibra, Iringó Kozma i Izabella Nagy. U kategoriji 7. i 8. razreda prvo je mjesto pripalo Anni Gondár, drugo Bálintu Dezsőu, a treće Hanni Horváth. Posebnu nagradu dobili su Réka Baán i Bence Borsodi.

Foto: Facebook škole

Uoči Dana voda riješi kviz!

Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora!

- Voda je tekućina...
 - plave boje i ugodna mirisa
 - zelene boje i mirisa prirode
 - bez boje, mirisa i okusa
- Za Zemlju se često kaže da je „vodeni planet”. Koliki postotak površine našeg planeta prekriva voda?
 - 60 %
 - 70 %
 - 90 %
- Koliko od ukupne količine vode na našem planetu možemo piti?
 - 1 %
 - 2 %
 - 10 %
- Najviše pitke vode nalazi se...
 - u atmosferi
 - u rijekama i jezerima
 - ispod površine zemlje
- Od koliko se vode sastoji tijelo odrasla čovjeka?
 - 20 %
 - 60 %
 - 85 %
- Koliko ljudi na svijetu nema dostupnu pitku vodu?
 - svaki peti stanovnik
 - svaki deseti stanovnik
 - svaki stoti stanovnik
- Koliko vode može zagaditi jedna litra ulja?
 - 2 milijuna litara
 - 5 milijuna litara
 - 200 tisuća litara
- Koliko dugo čovjek može živjeti bez vode?
 - dva dana
 - tjedan dana
 - deset dana
- Na kojoj je temperaturi gustoća vode najveća?
 - 0 °C
 - 1 °C
 - 4 °C

Rješenja ćemo objaviti u sljedećem broju!

Hrvatski katolički kalendar stigao u Pomurje

U organizaciji Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin” 14. veljače u Serdahelu je upriličeno predstavljanje Hrvatskog katoličkog kalendara. Izdanje je predstavila urednica Lilla Trubić, a svoje misli podijelio je i bogoslov Martin Benceš. Kalendar na 256 stranica donosi niz vjerskih napisa, od propovijedi hrvatskih svećenika do intervjua i vjerskih događanja Hrvata u Mađarskoj te lirike na dijalektima. Na promociji nazočne je pozdravila Zorica Prosenjak Matola, ravnateljica Zavoda, među njima glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozu Solgu, ujedno i donatora kalendara, v. d. ravnatelja Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin” Vesnu Velin, župnika iz Goričana Josipa Drvoderića i predstavnike mjesnih hrvatskih samouprava. Prezentacija novog izdanja popraćena je pjevanjem crkvenih pjesama u izvedbi pomurskih pjevačkih zborova i Tamburaškog sastava „Pomurske žice” te recitacijama pjesama.

Ladislav Gujaš recitira svoju pjesmu

Tamburaši sviraju crkvene pjesme

Hrvatski katolički kalendar već četiri godine uređuje Lilla Trubić. Ovogodišnje izdanje sastavljeno je sa sličnom koncepcijom kao i prijašnjih godina. „Meni je važno to da kalendar bude sastavljen za narod, da se čita u svakoj regiji. Zbog toga sam pokušala prikupiti materijale iz svih regija, a koncepcija je slična prijašnjima – imamo svećeničke homilije, intervjue sa svećenicima, album fotografija o vjerskim događanjima, recepte, književni kutak u kojem su objavljene pjesme 27 autora naše hrvatske zajednice”, rekla je urednica na predstavljanju u Serdahelu. Neki od autora pjesama nazočili su na prezentaciji, pa su sami pročitali svoju pjesmu. Svoje pjesme čitali su Tibor Mihović i Ladislav Gujaš, a pjesmu Jolanke

teta u Zagrebu Martin Benceš, podrijetlom iz Kerestura. On je istaknuo važnost čitanja propovijedi jer one nose poruku da su svi vjernici okupljeni oko Krista, a to ih jača u zajedništvu. Glasnogovornik Jozo Solga, koji je i novčano pomagao objavljivanje i četvrtog izdanja Hrvatskog katoličkog kalendara, smatra važnim to da Hrvati u Mađarskoj imaju i jedno takvo izdanje jer uvijek ima onoga što se može objaviti, a time se može doprinijeti očuvanju duhovne baštine Hrvata. Na predstavljanju kalendara Tamburaški sastav „Pomurske žice” izveo je poznate hrvatske crkvene pjesme, a osim njih

Publika

Tišler čitala je Marija Kanižai Prosenjak. U uređivačkom poslu mnogo je pomogao i bogoslov Katoličkog bogoslovnog fakul-

pjevali su pjevači pomurskih zborova te s njima i cijela publika.

Beta

Tuga s jedne i druge strane hrvatsko-mađarske granice: preminuo Tibor Csúcs

Početkom veljače 2025. godine preminuo je Tibor Csúcs, bivši predsjednik Hrvatske samouprave Kapošvara, bivši predsjednik Mađarsko-hrvatskog prijateljskog društva Šomođske županije te bivši potpredsjednik Zemaljskog društva mađarsko-hrvatskog prijateljstva. Vijest o njegovoj smrti podijelili su na društvenim mrežama brojni političari, među kojima i zastupnik u parlamentu Attila József Mőring te predsjednik Skupštine Šomođske županije Norbert Biró.

Tibor Csúcs tijekom proteklih godina neumorno je radio na jačanju odnosa Šomođske županije i Republike Hrvatske. Bio je pouzdan i kao prevoditelj i kao organizator programa. Kao priznanje za njegov doprinos zajednici i neiscrpu energiju Somogyi Hírlap proglasio ga je početkom 2020. godine Šomođaninom godine. Njegov rad prepoznalo je i Županijsko vijeće, koje mu je 2014. dodijelilo nagradu „Somogy Polgáriért Díj”.

Predsjednik Skupštine Šomođske županije Norbert Biró oprostio se od njega sljedećim riječima:

„Tibor Csúcs izgubio je bitku s bolešću. Opraštamo se od jednog izuzetnog lokal-patriota – rijetko tko je učinio više za šomođsko-hrvatske odnose od njega. Uvijek smo ga mogli pozvati kad je bio potreban prevoditelj za dogovore između partnerskih županija ili događanja, ali i kad su naše općine trebale pomoć u uspostavljanju prekograničnih partnerstava. Njegova ne-sebičnost i predanost Šomođu mogu biti primjer svima.”

Branka Pavić Blažetin
Foto: MW

ZBOGOM, DRAGA MAGDALENA!

Bivša ravnateljica osnovne škole u Gornjem Četaru, voditeljica Pjevačkoga zbora „Lastavica” i nekadašnje plesne grupe Magdalena Nemet-Horvat preminula je 18. 2. 2025. Rodjena je 7. 3. 1955. u Nardi i živila je tamo do svoje smrti.

Tog jutra preminula je osoba koja je nekada imala odlučujuću ulogu u zajednicama naselja uz Pinku. Zadnjih godina je živila svoju svakodnevnicu povučeno, ali svi su ju poznavali zahvaljujući školi, kulturi i političkom životu mikroregije. Magdalena Nemet-Horvat je mnogima od nas u Pinčenoj dolini dala prvi put olovku u ruke i naučila nas prva slova i brojke. Od nje smo učili pisati, čitati, sastavljati tekstove i dala nam je prve upute za život kao učiteljica, razrednica i kao ravnateljica ustanove za osnovno obrazovanje. Život jednog učitelja nije samo niz predavanja. Učitelj oblikuje budućnost, dotiče duše, prenosi znanje i ulijeva vjeru svojim učenicima. Učiteljica Magdalena nije samo podučavala nego nam je i pokazala kako razmišljati, kako postavljati pitanja i kako vidjeti svijet otvorenog srca i uma. Svi imamo sjećanja na nju – jedan osmijeh, mudar savjet. Opraštamo se od osobe koja nije samo poučavala nego i odgajala i usmjeravala svoje učenike. Njezin život definiran je prenošenjem znanja, podrškom učenicima i služenjem zajednici. Kako nas je učila, ostavila nam je u nasljeđe: radoznalost, ljubav prema znanju. Nakon što je diplomirala, počela je raditi u lokalnoj osnovnoj školi u Gornjem Četaru 1977., a njezina je karijera tamo završila kad je otišla u mirovinu 2016. godine. Pored odgojno-obrazovnog rada nije bila samo učiteljica, već i ravnateljica škole. Njezin strog, maksimalistički pristup radu ostavio je trag i na radu u ustanovi. Bile su joj važne dvije nacionalnosti, Hrvati i Nijemci, koji su ovdašnju školu obogatili svojom raznolikošću i kulturnim životom, učinili je jedinstvenom. Nacionalna pripadnost imala je iznimno važnu ulogu u radu voditeljice ustanove, ali ne samo u školi već i izvan školskih zidova. Bila je voditeljica nekadašnje plesne skupine u Nardi 10 godina i voditeljica mjesnog pjevačkog zbora 30 godina. Ciljevi ovih kulturnih skupina bili su njegovanje hrvatske kulture i jezika te jačanje identiteta. Kao voditeljicu dviju organizacija karakterizirao ju je i maksimalizam. Uz njezino ime vežu se mnogi nastupi u rodnom selu, okolnim selima, diljem županije, u cijelom Gradišću, južnim krajevima Mađarske, Budimpešti, ali mogu se spomenuti i nastupi u Austriji, Njemačkoj, Hrvatskoj, Slovačkoj. Skupština Željezne županije joj je za zalaganje za hrvatsku kulturu uručila županijsko priznanje. Kao izaslanica gradišćanskih Hrvata sudjelovala je niz godina u radu Saveza Hrvata u Mađarskoj. Uz podučavanje i odgoj u školi te očuvanje kulture njezin se rad proširio i na upravljanje naseljem. Od 1990. do 1998. godine bila je zastupnica u samoupravi rodno sela Narde (u dva mandata).

Draga Magdi, zahvalni smo dragome Bogu da smo te imali. Zahvalni smo na svemu što smo dobili od tebe. Sada se opraštamo od tebe, ali znamo da ono što si darovala živi u nama. Godinama nismo čuli tvoj glas u zboru, ali uljepšaj nebeski zbor svojim glasom koji ćemo ubuduće moći čuti samo na snimkama. Opraštamo se od tebe. Čuvamo te u našim sjećanjima. Draga Magdi, neka ti je laka nardarska zemljica. Čuvali te andjeli. Počivala u miru Božjem. Zbogom.

Kristina Glavanić

POZIV

X. HRVATSKA DRŽAVNA KOBASIJADA U PEČUHU

U organizaciji **Hrvatske državne samouprave te Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj X. HRVATSKA DRŽAVNA KOBASIJADA** održat će se 13. rujna 2025. godine. Tijekom večeri nagradit će se najbolji proizvođači domaćih svinjskih poslastica u dvjema kategorijama: 1. **kobasice**, 2. **salame** (štifolder). Organizatori pozivaju sve zainteresirane proizvođače navedenih domaćih mesnih proizvoda iz svih hrvatskih regija u Mađarskoj da svoje proizvode (jedan komad) prijave i dostave do **31. ožujka 2025.** godine na sljedeća mjesta:

Budimpešta Ured HDS-a	1089 Budimpešta, Bíró Lajos u. 24.	Eva Molnar-Muić	+36-30/864-6394
Mohač i okolica Čitaonica mohačkih Šokaca	7700 Mohač, Táncsics u. 34.	Vjekoslav Filaković	+36-30/235-4840
Santovo	po dogovoru	Stipan Balatinac	+36-30/396-1851
Baja Kulturni centar bačkih Hrvata	6500 Baja, Táncsics M. u. 15.	Mladen Filaković	+36-30/914-7675
Pečuh Hrvatski klub Augusta Šenoe	7624 Pečuh, Esze Tamás u. 3.	Mišo Šarošac	+36-30/864-6395
Podravina HKSC „J. G. Džuretin“	7968 Martinci, Kossuth u. 2.	Vesna Velin Kristina Gregeš Pandur	+36-30/221-9448 +36-30/499-1457
Zala HKPZ „Stipan Blažetin“	8864 Serdahel, Kossuth u. 83.	Zorica Prosenjak	+36-30/215-9850
Gradišće Zbirka sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj	9734 Prisika, Hunyadi János u. 19.	Andrija Handler	+36-20/915-4357

Organizatori mole navedene osobe da na popratni list čitko napišu ime proizvođača i naselja iz kojega se šalje dani proizvod te da **do 11. travnja** dostave sve kobasice i salame u **Hrvatski klub Augusta Šenoe** u Pečuhu.